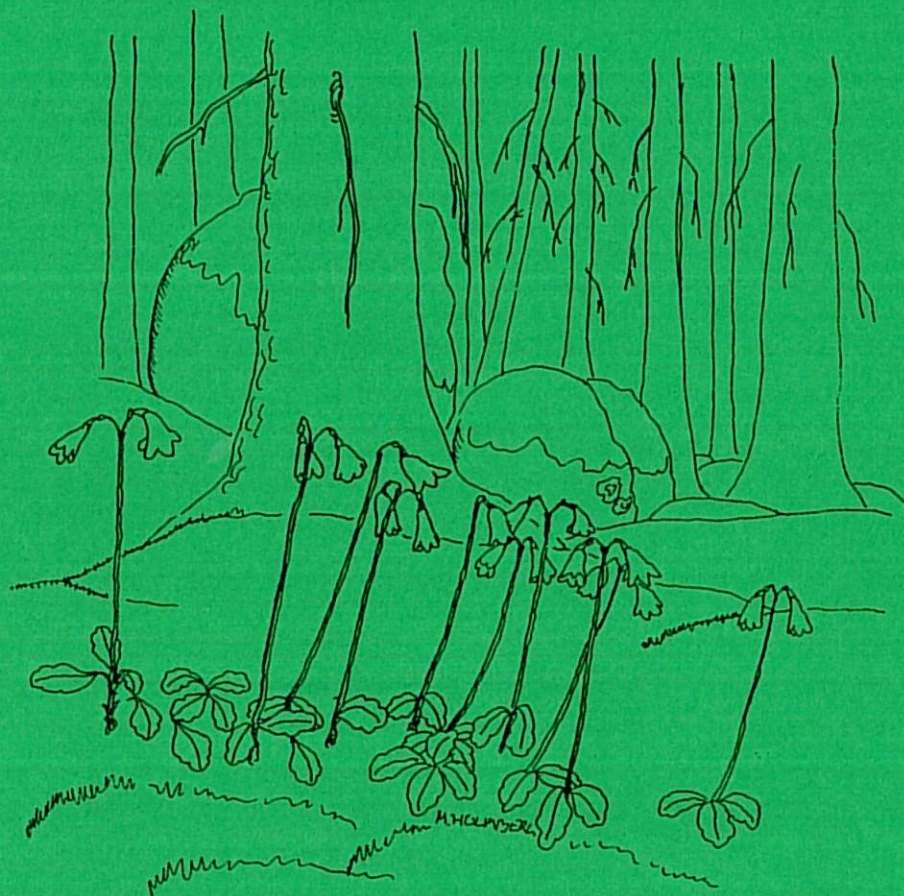

Östra Trolldalen

Örebro kommun

Botanisk inventering

utförd av
Lars Löfgren

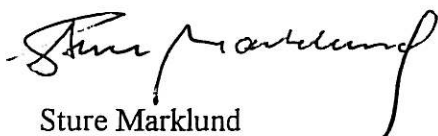
Länsstyrelsen i Örebro län
Naturvård
Rapport nr 1996:21

FÖRORD

Denna inventering syftar till att dokumentera de botaniska värdena i Östra Trolldalen, som är en sprickdal belägen i den ur naturvårdssynpunkt riksintressanta östra Kilsbergssluttningen. Området ägs av naturvårdsfonden och dokumentationen har tillkommit för att utgöra underlag inför naturreservatsbildning och utarbetande av skötselplan.

Inventeringen har utförts av Lars Löfgren under sommaren 1996. Den områdesavgränsning som redovisats i prickkartorna i inventeringen, utgörs av en arbetsavgränsning inför den slutliga fastighetsavstyckningen, vilken sedermera fick en något annorlunda gränsdragning.

Åsikter och rekommendationer som framförs i inventeringsrapporten är författarens personliga och kan ej framföras som bevis på länsstyrelsens ställningstagande.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sture Marklund', with a stylized, cursive script.

Sture Marklund

Innehåll

Inledning	1
Uppdraget	
Bakgrund, syfte	
Om inventeringen, medarbetare	
Namnbruk	
Naturöversikt	2
Tidigare undersökningar ...	
Bergrund	
Jordarter	
Klimat, vatten	
Växtvärld	
Djurliv	3
Skogsbruk	
Friluftsliv	
Områdesbeskrivning	4
Artförteckning	5
Kärlväxter	
Mossor	6
Lavar	7
Svampar	8
Däggdjur	
Fåglar	
Källor. litteratur	8

Bilaga Trädåldersanalyser av Michael Holmberg

Inledning

Uppdraget

Föreliggande undersökning har gjorts på uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län, Naturvård genom dess avdelningschef Per Olov Führr.

Bakgrund, syfte

I samband med omorganisationen av Domänverket, områdets ägare, gavs möjlighet för Naturvårdsfonden att säkerställa skyddet av Ö. Trolldalen genom att göra det till naturreservat. Undersökningen har syftat till att precisera kunskaperna om områdets naturvärden och växtarter för bl a framtagandet av en skötselplan

Om inventeringen, medarbetare

Undersökningsområdet är beläget i Kilsbergen 2 km NV Blackstahyttan (RN 6584 1452) i Kils socken, Närke (karta 1).

Det inventerade området har enl önskemål begränsats till i huvudsak den egentliga Trolldalen och den Ö-ut belägna hålltallskogen (karta 4).

Fältarbetet genomfördes 1996-07-15 av förf. tillsammans med lavkännaren Jan Wilhelmson. De olika naturtypernas arter upptecknades och ett antal svårbestämda lavar, mossor och svampar insamlades för senare bestämning. Huvuddelen av kryptogambestämningarna, eller kontroll av dessa, har gjorts av resp. Jan Wilhelmson, Nyckelby, Fritz Eriksson, Västerås samt Karl Gustaf Nilsson, Åsbro.

Eva Ekholm-Persson, Länsstyrelsen, Naturvård har bistått med uppgifter ur en i arkiven djupt fördold mossinventering. Per Olov Führr har givit värdefulla synpunkter på den skogliga utvecklingen.

Alla medhjälpare tackas hjärtligt!

Namnbruk

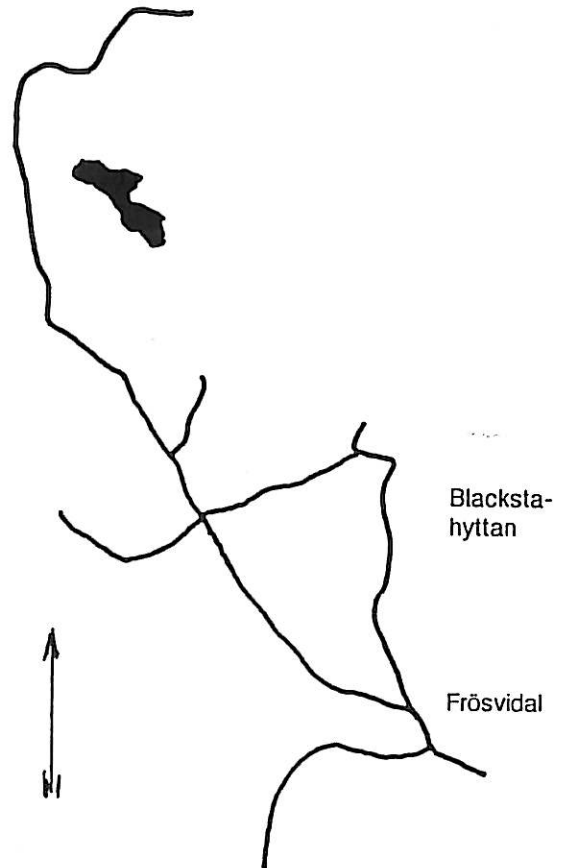
För växterna anges svenska och vetenskapliga namn efter följande källor:

Kärlväxter - Malmgren (1982)

Mossor - Söderström m fl (1992), Söderström & Hedenäs (1994)

Lavar - Hallingbäck (1995)

Svampar - Hallingbäck (1994)

Karta 1. Ö. Trolldalens läge

Naturöversikt

Ö. Trolldalen är en bäckravin i en sprickdal mellan höga berg. I ravinen finns mindre forsar och fall och en trollgryta (jättegryta) samt på några ställen källupprinnelser. Gran med lövinblandning dominerar i sluttningarna. Omgivningen utgörs av branta, blockrika, storblockiga sluttningar med hålltallskog på krönet.

Den O-exponerade V. brantens block, lodytor, överlutor och lågor samt levande och döda träd har en delvis ovanlig flora med rödlistade och sällsynta arter.

Tidigare undersökningar och beskrivningar

Områdets naturvärden har berörts av Hakelien (1960) och Furuholm m fl (1973) i ett par rapporter, som helt tycks bygga på Hakelieners mossstudier 1956 och 1957 (inom ett större geografiskt område än vad som presenteras i denna rapport). Därvid avslöjades delar av Ö. Trolldalens särpräglade flora. Någon skriftlig sammanfattning av fynden gjordes aldrig.

Ö. Trolldalen torgförs också i Naturvårdsverkets urskoginventering samt i länets Naturvårdsöversikt (Ekholm m fl 1984).

Senare fältundersökningar har genomförts 1984 av Thomas Hallingbäck samt 1995 och 1996 av förf. & Jan Wilhelmson.

Berggrund

Ö. Trolldalen ligger inom leptitområdet mellan Garphyttan och Hålahult, d v s på det huvudblock, som utgör Kilsbergens N. del och är minst 1 800 milj. år gammalt (Lundegårdh hos Magnusson 1970: 11-15). Berggrunden är här av intermediär leptit - leptitgnejs med inslag av pegmatit, granit och metabasit (Lundegårdh m fl 1971-1972).

Jordarter

Stora delar av berggrunden går i dagen inom Ö. Trolldalens naturreservat. I ravinbranterna och ravinbotten förekommer rikligt med stora och mindre, ofta skarpkantade block.

Området ligger ovan högsta kustlinjen, vilken senare än ca 7 900 år e. Kr. här låg på ca 163 m ö h enligt Magnusson (1970), som påpekar att det NNV Ö. Trolldalen, mot Lisselängen, fanns ett system av isdämda sjöar, som en tid avvattnades genom de Ö-ut liggande L:a Dammsjön "men troligen framför allt genom dalen något längre mot väster", d v s genom Ö. Trolldalen.

Klimat, vatten

Av en samling klimatiska data, samlade av Backéus (1984) framgår, att årsmedelnederbörden i denna del av Kilsbergen är ca 700 mm, samt att humiditeten är ca 300 och att årsmedeltemperaturen är ca +4,5 grader.

Några källartade avrinningar finns inom undersökningsområdet. Det är dels en källartad upprinnelse mitt i bäcken i centrala delen, dels ett par små översilade kärr i N. delen.

Växtvärld

Utmärkande för områdets flora är särskilt ett antal skugg- och fuktkrävande arter med hemvist i kärren, på lodytor, block, levande och döda träd samt lågor mm. Här finns inslag av växter, som är mer eller mindre hotade i landet. Sådana rödlistade arter registreras och bevakas genom ArtDatabanken (Aronsson m fl 1995)

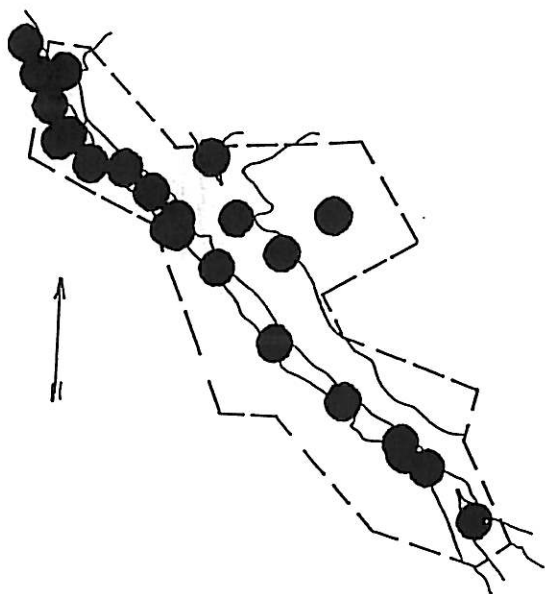
Inom området funna rödlistarter

Skogstrappmossa *Anastrophyllum michauxii*
Vedsäckmossa *Calypogeia suecica*
(Skuggmossa *Dicranodontium denudatum*)

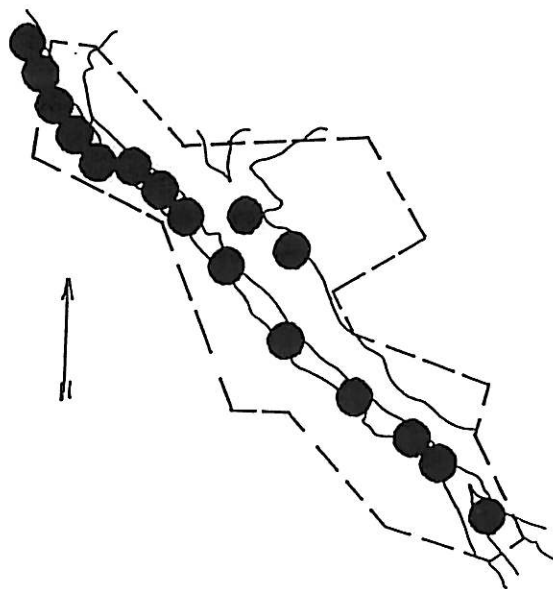
För att underlätta värderingen av naturområden har utformats listor över arter, som utan att vara direkt hotade i landet, markerar ett högt naturvärde *signalarter* (Norén 1994) resp *naturvärdearter* (Hallingbäck 1994, 1995).

Inom området funna signalarter (karta 2)

Spädstarr *Carex disperma*
Repestarr *C. loliacea*
Brudborste *Cirsium helenioides*
Korallrot *Corallorhiza trifida*
Spindelblomster *Listera cordata*
Flagellmossa *Dicranum flagellare*
Blåsläkmosa *Lejeunea cavifolia*
Purpurmylia *Mylia taylorii*
Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*
Västlig hakmosa *Rhytidiadelphus loreus*
Skuggblåslav *Hypogymnia vittata*
Vitmosslav *Icmadophila ericetorum*
Traslav *Leptogium lichenoides*
(Lunglav *Lobaria pulmonaria*)
Korallblylav *Parmeliella triptophylla*
Korallav *Sphaerophorus globosus*
Havstulpanlav *Thelotrema lepadinum*
Grovticka *Phaeolus schweinitzii*
Vedticka *Phellinus viticola*

Karta 2. Förekomst av signal- och naturvärdearter 1996 (förteckning s. 2-3)

Karta 3. Förekomst av gammelgranslav *Lecanactis abietina* 1996

Inom området funna naturvärdearter (karta 2)

Knopplav *Biatora carneoalbida*

Hypocnomyce caradocensis

Tunn flarnlav *H. friesii*

Grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*

Gammelgranslav *Lecanactis abietina*

Ådrig torsklav *Peltigera leucophlebia*

Strecklav *Xylographa parallela*

Djurliv (ej beaktat i denna inventering)

Rödlistarter (Ahlén & Tjernberg 1992)

Spillkråka

Skogsbruk

Spåren efter skogsbruket i området är obetydliga. Några kolbotnar med kojruiner och en antydning till basväg samt några stubbar intill det Ö. krönet är allt som står att finna inom reservatsgränserna. Den omgivande hålltallskogens ålder har undersökts av länsstyrelsen (bilaga 1).

Friluftsliv

En smärre stig löper i ravinens botten längs bäcken och har genom rödfärgning på trädstammar fått status som vandringsled. Det är bara vid trollgrytan som stigen tvingas vika av från bäcken. Ett par mindre broar är byggda över bäcken.

Inventeringen av växtvärlden avslöjar, att farhågorna för negativ inverkan på florán genom slitage längs bäcken och stigen är mindre än som kunde befaras. I stort sett alla viktigare floristiska värden är knutna till skogssluttnings blockrika och otillgängliga delar samt till lodytor och äldre levande och döda träd samt lågor.

Slitaget nere i Ö. Troll dalen-ravinen är mest en upplevelsefråga för de vandrare, som vill se opåverkad natur.

För den ovanliggande hålltallskogen är förslitningshotet allvarigare. Inte för att dess arter är mer hotade, men för att den naturtypen är känsligare. Ett ev. ökat tryck från friluftslivet kanaliseras inte här, som i ravinen, automatiskt till en begränsad del av området. Hålltallskogens krön inbjuder besökaren på olika sätt till vidlyftiga strövtåg i omgivningen. Främst är det hållarnas triviala men upplevelsemässigt värdefulla lavvegetation, som riskerar skadas.

Områdesbeskrivning

Ö. Trolldalen kan indelas grovt i sex naturtyper:

1. Starkt sluttande skog och branter längs bäckravin

Längs hela bäckravinen löper på båda sidor en mer eller mindre starkt sluttande, blockrik, delvis storblokkig, gles, mossrik skog av mest orörd asp, björk, gran, sälg mm. Lågor i olika förmultningsgrad finns tämligen rikligt. Flera lodytor och överlutor bidrar till omväxlingen i florin. (Strax utanför NV. inloppet till reservatet har lunglaven en större och en mindre förekomst på ett par aspar.)

Florin i sluttningar och branter är rikast i den O-exponerade, skuggade V. branten och består förutom en rad trivialarter av stora bestånd av nervveckmosa på lodytor, gammelgranslav, krusig ulota på späda rönnar osv. Av sällsynta växter här kan nämnas bl a liten revmossa, blåsflikmossa, sipperblindia och purpurmylia.

Av vanliga kryptogamer har blodlav en rik förekomst i sluttningen på flera olika underlag. Här finns vedticka, mjukskinn, vedplätt m fl svampar.

Den Ö. sluttningen är mer utsatt för torka och har en trivialare flora med avsnitt av asp, en, gran etc. Gammelgranslav finns dock även här liksom kulturspår i form av bl a en kolbotten.

2. Bäckravin

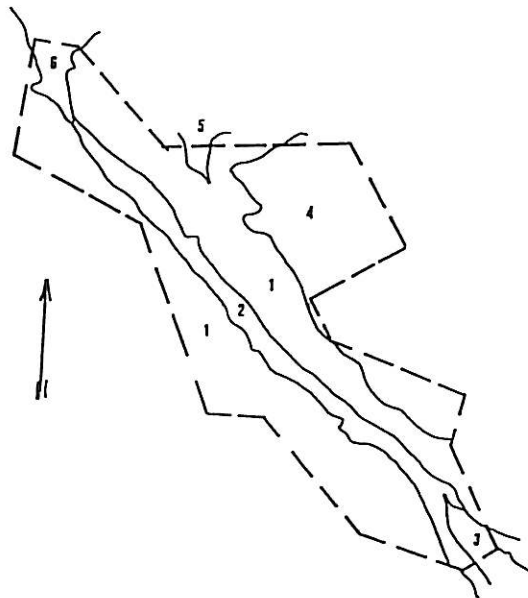
Den delvis trånga bäckravinen har skurits i själva berget. Flera lodytor och överlutor omväxlar med blockrika branter där skarpkantade block gör området delvis svårframkomligt. Ett källartat flöde tränger upp från bäckens botten på ett ställe.

Där ravinbotten är bredare finns bl a mindre gran- och björksumpskog och på vissa avsnitt löper bäcken underjordisk, dold av svårtillgängliga blockansamlingar. Här täcker den västliga hakmossan ett stort block.

Trivialfloran i bäckravinen är typisk för Kilsbergen: stora mattor av skuggstjärnmossa och bäckskapania täcker block vid och i bäcken tillsammans med näckmossa, olika vitmossor och en rad vanliga kärlväxter. Minre kärr med ormbunkar finns också. Olvon, hultbräken, Jungfru Marie nycklar, ormbär, revlumner, stenbär ses flerstädes och strax N trollgrytan finns ett vattenfall och bl a stor asp samt skogssäv och vågig sidenmossa. Lopplummer förekommer på flera ställen uppe på mossrika block längs bäcken.

I den skuggade branten växer hultbräken långt uppe i bergspringor i f ö kala lodytor. Stora lågor förekommer sparsamt och har på några ställen sågats av för framkomligheten på den markerade vandringsleden i ravinens botten.

4

Karta 4. Områdesindelning i sex naturtyper

Längs hela ravinbäcken pryder gammelgranslaven de flesta gamla granar och i N. delen har koralllaven en rik förekomst på en ca 10 kvm stor lodyta. Sammetlav täcker här många fuktiga lodytor och är allmän i ravinen, som också hyser bl a ådrig torskstav, traslav, liten vaxlav, vitmossav, torskstav, rödfleckig nållav, havstulpanlav, sköldfittlav, korallblylav mm.

På pinnar i bäcken finner man bäckmurkligen. Strumpticka, grovticka, timmerticka, knölticka och fnöskticka är vanliga på lågor i ravinbotten.

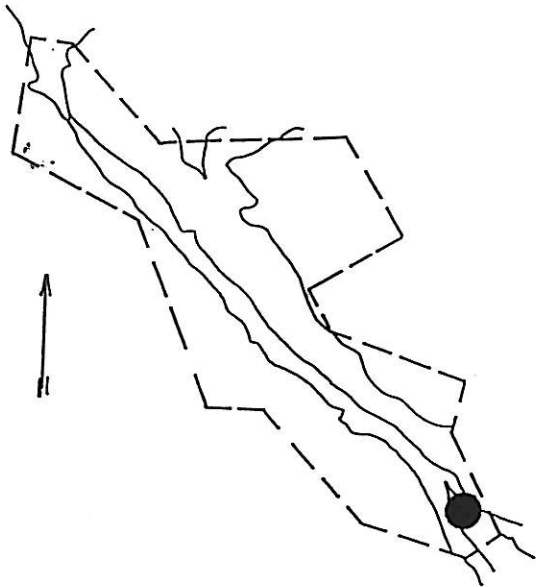
På lodytor och lågor i ravinbotten finner man en rad ovanliga mossor, delvis desamma som uppe i NV. branten. Tomas Hallingbäck har vid en inventering 1984 antecknat bl a skogstrappmossa, liten revmossa, vedsäckmossa, skogstrådmossa, flagellkvastmossa, krusflikmossa, purpurmylia och sågskapania. Av dessa återsågs några vid den nu aktuella inventeringen.

3. Bäckkärr

Bäckens utlopp från den trånga delen av ravinen sker via ett bäckkärr där repestarren har en mycket rik förekomst. Även här förekommer gammelgranslaven. I eller i närheten av kärret har spädstarren en av sina få Närkeslokaler.

4. Hälltallskog

N centrala delen av ravinen utbreder sig en hälltallskog med granar och stora, döda enar, enbuskar och bergglim samt blåmossa mm. Mellan de skarpare avsnitten täcker blåbärsriset marken. Enstaka torrakor och björkar samt kråkbär och linnea samsas med enstaka döda jättcenar uppe på det delvis något gallrade bergkrönet vars V-del ner åt ravinens delvis övergår i ung aspskog. Större aspar finns flerstädes kring krönet. Av lavar ses här bl a tunn flarnlav och strecklav.

Karta 5. Repestarr *Carex loliacea* 1996

5. Sluttningskärr

NO ravinens trånga bäckinlopp finns ett översilat sluttningskärr med vitmossor, taggstarr, spindelblomster mm.

6. Källkärr

Ravininloppet i NV är utformat som ett bäckkärr med ockraförande, källartade avsnitt. Av intressantare växter märks här bl a gråal, tätört, nålstarr, korallrot, röd skorpionmossa och klubbmurling.

Artförteckning

Uppgifterna avser observationer av förf. 1995 och/eller 1996 där annat ej anges. Av trivialarter upptas endast ett urval.

OREB = Karolinska skolans i Örebro herbarium

Kärlväxter

Gråal *Alnus incana*, teln i källkärr vid N. inloppet

Björk *Betula* spp., bidrar med levande och döda träd samt lågor, främst kring hällkrönen och i kärren

Nickstarr *Carex brunnescens* (coll.), vid stig längs bäcken

Spädstarr *Carex disperma*, 1993 Roger Karlsson, OREB

Nålstarr *Carex dioica*, källkär vid N. inloppet

Repestarr *Carex loliacea*, utloppskärrets N-spets, ymn, ett av Närke's största bestånd (karta 5)

Taggstarr *Carex pauciflora*, sluttningskärr i NO-delen

Grönstarr *Carex tumidicarpa*, källkärr vid N. inloppet

Brudborste *Cirsium helenioides*, litet, ymn bestånd

Korallrot *Corallorhiza trifida*, bäcken vid N. inloppet

Stenbräken *Cystopteris fragilis*

Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata*, flerst men fåtalig

Nordlig lundbräken *Dryopteris expansa*, flerst

Kräkbär *Empetrum nigrum*, hällkrönskogen

Ängsull *Eriophorum angustifolium*, källkärr vid N. inloppet

Lopplummer *Huperzia selago*, på block längs bäcken, flerst, rikast i blockhög vid trollgrytan

En *Juniperus communis*, flera döda jätteenar finns uppe vid hällkrönen, mindre, levande enar flerst

Linnea *Linnaea borealis*, hällkrönskogen

Spindelblomster *Listera cordata*, sluttningskärr i NO-delen (karta 6)

Revlummer *Lycopodium annotinum*

Mattlummer *L. clavatum*, enst längs bäcken

Björkpyrola *Orthilia secunda*

Ormbär *Paris quadrifolia*, flerst

Gran *Picea abies*, smågranar finns längs bäcken och stora, levande och döda samt lågor på många håll ända uppe mot hällkrönen. De bidrar därmed till områdets rikedom på ovanliga mossor, lavar och svampar

Tätört *Pinguicula vulgaris*, enst nedom trollgrytan samt i källkärr vid N. inloppet

Tall *Pinus sylvestris*, hälltallskogens ålder har undersökts av länsstyrelsen 1996 (bilaga 1)

Asp *Populus tremula*, asparna är delvis stora och bidrar till en rik kryptogamvegetation. Bestånd av yngre asp finns främst längs ravinens Ö. sluttningskärr

Klotpyrola *Pyrola minor*, källkärr vid N. inloppet

Hjortron *Rubus chamaemorus*, källkär i N. inloppet

Stenbär *R. saxatilis*

Skogssäv *Scirpus sylvaticus*, N trollgrytan

Bergglim *Silene rupestris*, ymn, små bestånd flerst i hälltallskogen NO trollgrytan

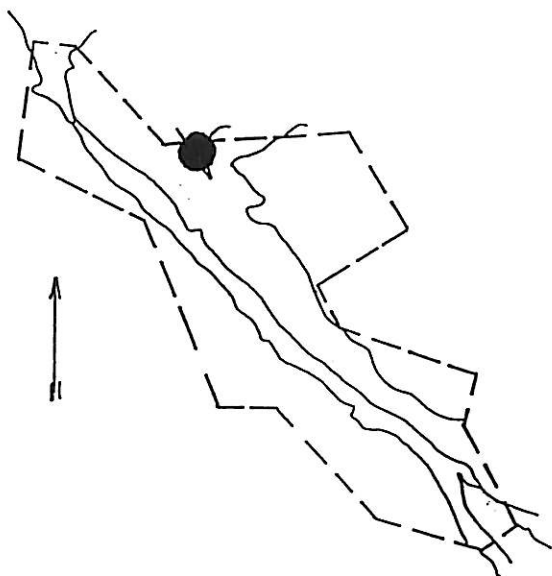
Hultbräken *Thelypteris phegopteris*, flerst, även högt uppe i bergspringor på f ö vegetationsfri lodyta

Skogsalm *Ulmus glabra* ssp. *glabra*, telningar och enstaka litet träd i branterna

Blåbär *Vaccinium myrtillus*, vegetationsbildande kring områdets hällskog

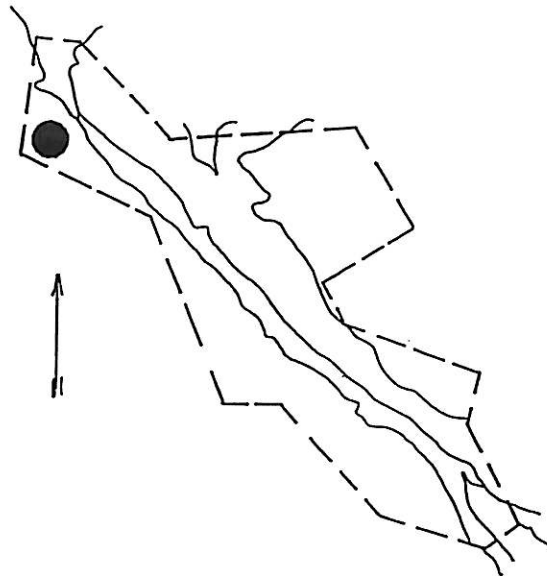
Bäckveronika *Veronica beccabunga*, nedom trollgrytan

Olvon *Viburnum opulus*, flerst telningar i bäcken, delvis smått snårbildande

Karta 6. Spindelblomster *Listera cordata* 1996

6

Karta 7. Liten revmossa *Bazzania tricenata*, sipperblindia *Blindia acuta*, blåsflikmossa *Lejeunea cavifolia* och purpurmylia *Mylia taylorii* 1996

Mossor

Ovanligare arter har belagts i OREB-herbariet. Hallingbäcks fynd har hämtats ur en oregistrerad förteckning vid länsstyrelsens floraregister

Kuddtrattmossa *Amphidium mougeottii*, NV. branten

Skogstrappmossa *Anastrophyllum michauxii*, 1984 Tomas Hallingbäck

(Skogslummermossa *Barbilophozia lycopodioides*, ovan L:a Dammsjöns V. strand, Hakeliet (1960) /Avser troligen branten i reservatets O-gräns, osäkert om inom reservatet/)

Kuddäppelmossa *Bartramia pomiformis*, flerst i små överlutor och skrevor

Liten revmossa *Bazzania tricenata*, mellan St. Dammsjön och Lövnäset 1956, Hakeliet (1960), Furuholm m fl (1973), återfunnen 1984 av Tomas Hallingbäck och sågs i reservatet i V. ravinslutningen 1996 (karta 7)

Sipperblindia *Blindia acuta*, NV. branten (karta 7)

Kärtskedmossa *Calliergon cordifolium*, utloppskäret

Vedsäckmossa *Calypogeia suecica*, 1984 Tomas Hallingbäck

Skogstrådmossa *Cephalozia affinis*, 1984 Tomas Hallingbäck

(Skuggmossa *Dicranodontium denudatum*, 1957 V L:a Dammsjön, Hakeliet (1960) /Avser troligen branten i reservatets O-gräns, osäkert om inom reservatet/)

Flagellkvastmossa *Dicranum flagellare*, 1984 Tomas Hallingbäck

Nervveckmossa *Diplophyllum albicans*, flerst ymn i stora bestånd i V. slutningen ner till ravinbotten

Stor näckmossa *Fontinalis antipyretica*, bäcken flerst

Blåsflikmossa *Lejeunea cavifolia*, NV. branten (karta 7)

Blåmossa *Leucobryum glaucum*, enst småkuddar i gles granskog intill Ö. hällkrönet på ett par ställen

Krusflikmossa *Lophozia incisa*, 1984 Tomas Hallingbäck

Skuggstjärnmossa *Mnium hornum*, bäcken, massvis

Purpurmylia *Mylia taylorii*, 1984 Tomas Hallingbäck, återsedd i NV. branten 1996 (karta 7)

Fickpellia *Pellia epiphylla*, bäcken flerst rikl

Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*, Ö-vänd lodyta med tjock mossmatta ca 70 m N trollgrytan, t rikl ca 4 kvm (karta 8)

Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*, block i ravinbotten nära trollgrytan (karta 8)

Skapanior *Scapania* spp., flerst långt uppe i slutningen

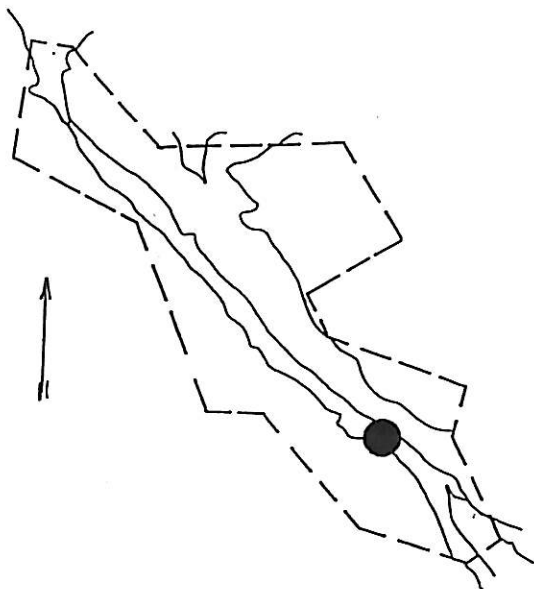
Sågskapania *S. umbrosa*, 1984 Tomas Hallingbäck

Bäckskapania *S. undulata*, bäckens stenar, ymn

Röd skorpionmossa *Scorpidium revolvens*, Källkärr i N-spetsen

Tujamossor *Thuidium* spp. ravinbotten

Krusig ulota *Ulotia crispa*, t rikl på småträdd i NV. slutningen

Karta 8. Korallblylav *Parmeliella triptophylla*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus* och vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum* 1996

Karta 9. Skuggblåslav *Hypogymnia vittata*, vitmosslav *Icmadophila ericetorum*, korallav *Sphaerophorus globosus* och havstulpanlav *Thelotrema lepadinum* 1996

Lavar

Uppgifterna avser observationer gjorda av förf & Jan Wilhelmson 1995 och/eller 1996 där annat ej anges

Vinterlav *Arctoparmelia centrifuga*, enst på block vid hålltallkrönen
Bacidia inundata
 Köttrod hattlav *Baeomyces carneus*, sten
 Hattlav *B. rufus*
 Knopplav *Biatora carneoalbida*, ravinbotten
 Grå tagellav *Bryoria capillaris*
 Manlav *Bryoria fuscescens*, klippor
 Svart spiklav *Calicium glaucellum*, ravinbotten i S. delen samt hålltallskogen på torrakor
C. salicinum, hålltallskogen
 Grön spiklav *C. viride*, på gran i ravinbotten
 Rostfläckig nållav *Chaenotheca ferruginea*, på gran och hägg i ravinbotten
 Ärgnål *C. furfuracea*, rotvälta
 Grå nållav *C. trichialis*, Ö. hålltallskogen samt intill trollgrytan på torrakor
 Tuvad hedlav *Cetraria muricata*, hålltallkrönen
Chrysothrix chlorina, ravinbotten
 Fingerlav *Cladonia digitata*
 Mjölilig kochenillav *C. pleurota*, hålltallskogen
 Fnaslav *C. squamosa*, ravinbotten
 Trasig pöslav *C. sulphurina*, ravinbotten
 Sammetlav *Cystocoleus ebeneus*, fuktiga lodytor, rikl flerst i ravinbotten
 Liten vaxlav *Dimerella pineti*, ravinbotten
Fuscidia praeruptorum, lodyta
Hypocenomyce caradocensis, ravinbotten
 Tunn flarnlav *Hypocenomyce friesii*, Ö. hålltallkrönet

Grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*, Ö. hålltallskogen och ravinbotten

Skuggblåslav *H. vittata*, lodyta i ravinbotten (karta 9)

Vitmosslav *Icmadophila ericetorum*, på ved och lodlyta i ravinbotten (karta 9)

Klilav *Imshaugia aleurites*, Ö. hålltallkrönet

Gammelgranslav *Lecanactis abietina*, rik förekomst på många äldre granar i ravinen och dess sluttningar samt, i mindre grad, uppe mot krönen. Även i utloppskärret (karta 3)

Traslav *Leptogium lichenoides*, ravinbotten
 (Lunglav *Lobaria pulmonaria*, delvis rikl på två aspar strax utanför reservatets NV-del högt uppe i sluttningen)

Dynlav *Micarea denigrata*, ravinbotten

Mycobilimbia hypnorum, ravinbotten

Blodlav *Mycoblastus sanguinarius*, på björk i sluttningarna, på gran på krönen etc

Grynig örnlav *Ochrolechia androgyna*, ravinbotten

Korallblylav *Parmeliella triptophylla*, ravinbotten, på asp ca 70 m N trollgrytan (karta 8)

Vedlav *Parmeliopsis hyperopta*

Filtlav *Peltigera canina*

Sköldfiltlav *P. horizontalis*, ravinbotten

Ådrig torsklav *P. leucophlebia*, 1994 Nils Hakeliev, 1996 återfunnen ymn på bergvägg, ca 1 kvm, i S. delen av ravinbotten

Mjölilig porlav *Pertusaria albescens*, hålltallskogen

Torvskivlav *Placynthiella uliginosa*, hålltallskogen

Porpidia glaucophaea, ravinbotten

Porpidia tuberculosa, ravinbotten
 Koralllav *Sphaerophorus globosus*, lodyta intill
 bäcken i N. delen, täml rikl över ca 10 kvm, samt
 flerst S-ut (karta 9)
 Havstulpanlav *Thelotrema lepadinum*, ravinbotten
 (karta 9)
 Vedknotterlav *Trapeliopsis flexuosa*, Ö.
 hålltallskogen
 Knotterlav *T. granulosa*, hållkrönskogen, stig
 Skägglav *Usnea filipendula*
 Kort skägglav *U. subfloridana*
 Strecklav *Xylographa parallella*, låga vid Ö.
 hålltallkrönen

Svampar

Knölticka *Antrodia serialis*, ravinbotten
 Timmerticka *A. sinuosa*, ravinbotten
Athelia sp.
Ceratiomyxa fruticulosa v. *poris*, ravinbotten
 Slingerticka *Cerena unicolor*
 Spindling *Cortinarius* sp.
 Mjukskinn *Cylindrobasidium evolvens*, NV.
 branten
 Vedplätt *Dacrymyces stillatus*
 Fnöskticka *Fomes fomentarius*
 Klibbticka *Fomitopsis pinicola*
 Vedmussling *Gloeophyllum sepiarium*
Isaria brachiata
 Glansgryn *Leocarpus fragilis*
Melanomma pulvis-pyrus
 Klubbmurkling *Mitrella paludosa*, källkärr vid
 ravininloppet
 Grovticka *Phaeolus schweinitzii*
 Vedticka *Phellinus viticola*, Skogsbrant i NV-
 delen
 Strumpticka *Polyporus varius*, ravinbotten, enst
Stemonites axifera
 Styvskinn *Stereum rugosum*, flerst
Trichia varia
 Bäckmurkling *Vibrissea truncorum*, på pinnar i
 bäcken

Däggdjur

(Huggorm, helsvart form, 1 ex vid stigslutet
 några hundra meter N reservatsgränsen i NV)

Fåglar

Korp
 Spillkråka

Källor, litteratur

Ahlén, I & Tjernberg, M 1992: *Artfakta. Sveriges
 hotade och sällsynta ryggradsdjur 1992*. (Uppsala)

Aronsson, M m fl 1995: *Rödlistade växter i
 Sverige 1995. Sveriges officiella rödlistor över
 kärlväxter, mossor, kransalger, lavar och
 storsvampar med uppgifter om arternas förekomst i
 länen med korta artfaktatexter*. Uppsala

Backéus, I 1984: Myrar i Örebro län. *Svensk
 Botanisk Tidskrift* 78: 21-44

Ekholm-Persson, E m fl 1984: *Naturvårdsöversikt.
 Örebro län. Länsstyrelsen i Örebro län*.

Furuholm, L m fl 1973: *Översiktlig
 naturinventering av Örebro kommun. Länsstyrelsen
 i Örebro län, naturvårdsenheten & Örebro
 kommun, planeringskontoret*

Hakelien, N 1960: Bidrag till kännedomen om
 Närke mossflora. *Svensk Botanisk Tidskrift* 54:
 407-410

Hallingbäck, T 1994: Ekologisk katalog över
 storsvampar. *SNV Rapport 4313*. Uppsala

Hallingbäck, T 1995: Ekologisk katalog över
 lavar. *SNV Rapport 4411*. Uppsala

Lundegårdh, P H m fl 1971, 1972: Beskrivning till
 berggrundsgeologiska kartbladet Örebro NV.
Sveriges Geologiska Undersökning Af 102.
 Stockholm

Magnusson, E 1970: Beskrivning till geologiska
 kartbladet Örebro NV. *Sveriges Geologiska
 Undersökning Ae 6*. Stockholm

Malmgren, U 1982: *Västmanlands flora*.
 Stockholm

Norén, M 1994: *Instruktion för Datainsamling vid
 inventering av Nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen.
 Jönköping

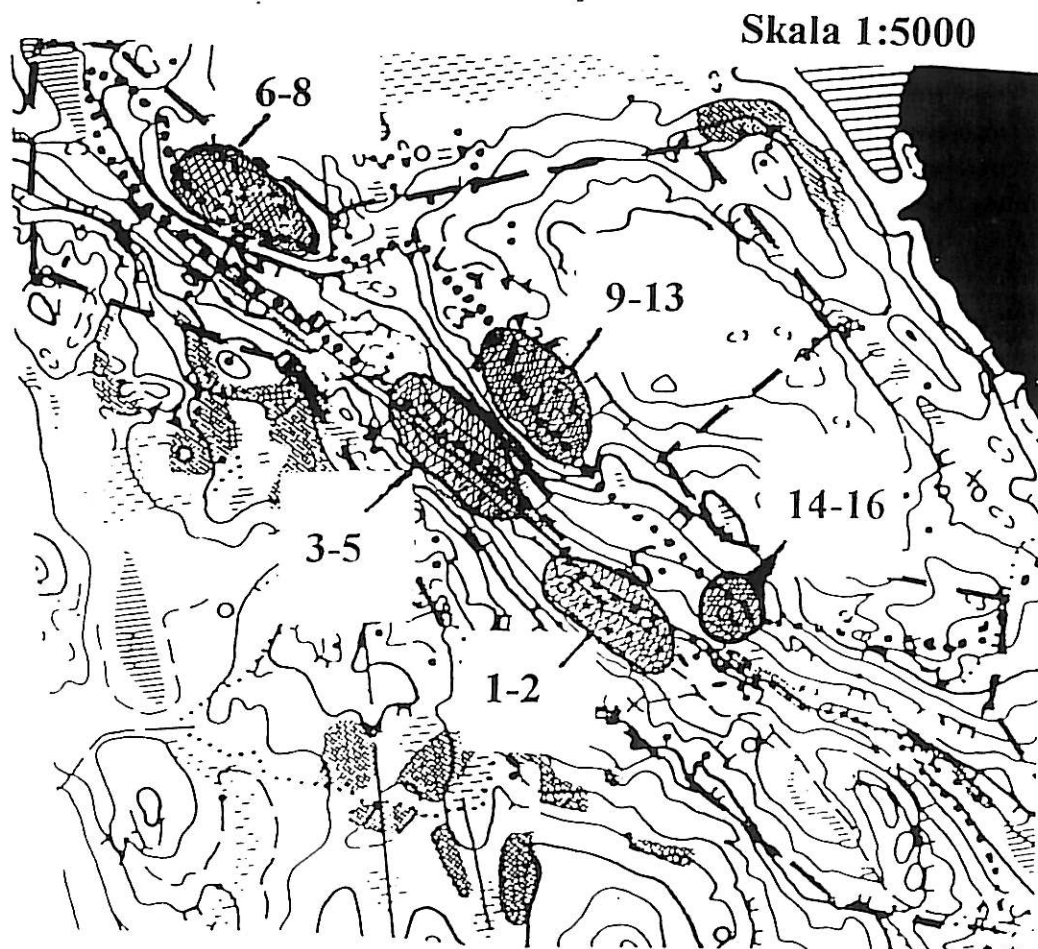
Söderström, L m fl 1992: Checklista över Sveriges
 Mossor. *Myrinia* 2: 13-56

Söderström, L & Hedenäs, L 1994: Checklista över
 Sveriges Mossor. Nyfynd och rättelser. *Myrinia* 4:
 30-33

ÅLDERSBESTÄMNING AV ÖSTRA TROLLEDALENS SKOGBESTÅND

av Michael Holmberg

Sexton provkärnor har borrats i Östra Trolldalen. Av dessa sexton prover har hälften borrats i granar och hälften i tallar. Tallarna utgör det äldsta inslaget i trädbeståndet. Ännu större och kraftigare tallar och granar finns i området, men borrens begränsade längd har medfört att dessa ej kunnat ålderbestämmas.

NR	PLATS	ART	ÅLDER
1	Ravinen	Gran	86 år
2	Ravinen	Gran	179 år
3	Ravinen	Gran	131 år
4	Ravinen	Gran	109 år
5	Ravinen	Gran	150 år
6	Berget	Tall	290 år
7	Berget	Tall	290 år
8	Berget	Tall	262 år
9	Berget	Tall	273 år
10	Berget	Tall	273 år
11	Berget	Tall	280 år
12	Berget	Tall	276 år
13	Berget	Tall	294 år
14	Kolbotten	Gran	72 år
15	Kolbotten	Gran	75 år
16	Kolbotten	Gran	66 år

